

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petična vrstica 80 vin., pogojen prostor 1 K; razglasi in poslane vrstice po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasi lo jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošli št. z dostavljanjem na dom za celo leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, za mesec 5 K. Za Nemčijo celo leto 65 K, za ostalo tujino in Ameriko 72 K. — Reklamacije za lis. so poštne proste.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

O demisiji socialno-demokratičnih zastopnikov v vladi.

Glasi lo poročila, ki smo ga dobili iz Beograda, je socialistični klub sklenil na svoji zadnji seji izstopiti z ozir na notranji politični položaj iz osrednje vlade in — naravno — tudi iz vseh pokrajinskih vlad. Povod za ta sklep so imeli sodrugi v socialističnem klubu pač dovolj. Doslej se niso naši zastopniki odgovarjali delu v javnih političnih upravah in me-mimo, da so s svojim sodelovanjem v najtežavnejših časih naše mlade države pokazali, da se zavedajo svoje naloge in svoje odgovornosti. Pričakovani smo seveda, da bodo tudi go-tove meščanske stranke, ki se rade skrivajo za zastavo demokracije in ljudske pravičnosti, pokazale enako ljubezen do stvari in do naroda. Pa smo se morali iznova prepričati, da so te stranke vse prej kot sposobne, voditi državo v zmislu potreb in stremiljenj novega časa. Nočemo na-vesti danes vseh onih nujnih razlo-gov, ki so nas z ozirom na dogodke v zadnjih letih prisilili, da nastopimo ono pot, ki je bila v danih razmerah edino primerna in mogoča. Pri zgra-bi nove države smo socialisti sodelo-vali z vso ono vneto, ki jo je zgodo-vinski trenutek Jugoslovanskega na-roda od nas zahteval in pokazali smo, da nam niso interesi ljudstva le prazna fraza. Če bi bili naši pri na-sprotnih enak razumevanje za vsa ona vprašanja, ki trljajo od nas ta-kojše rešitve, Jugoslavija bi se na-hajala danes nedvomno v vse dru-gačem položaju. Tako pa vidimo, da je stara taktika neprestanega zavl-ačevanja in preziranja najnujnejših ljudskih potreb postala naravnost merilo in vodilo v politiki meščanskih buržuazijskih Jugoslovanskih strank. Kar delajo danes v Beogradu ne od-govarja niti zdaleka urgentnim, ne-odložljivim potrebam časa. Notranje prilike so vse prej kot ugodne za re-sno in trezno konsolidacijo države. Ako odštejemo slovenski del, vidimo, da se vsi drugi deli države nahajajo še vedno v razmerah, v katerih smo se nahajali v času, ko je Avstrija pro-padla. Nimamo nobene širše usmerit-ve v vladni politiki, nobenega po-zitivnega dela na polju gospodarske obnove, nobene uredbe na polju ljudskih socialnih potreb, ljudske pre-hrane, ljudskega zavarovanja. Le eno trdno načelo izraža politika me-ščanskih strank in vse dejanje in nehanje osrednje vlade: Zdrobiti ljudsko gibanje, izigrati del delavstva proti drugemu, prezirati ljudsko vo-ljo, zavlačevati rešitev, socialnega problema.

Jasno je, da se v takih razme-rah ne more zahtevati od nas, da bi s sodelovanjem dali potuho pobož-nim željam Jugoslovanske laži-libe-ralne reakcije. Motijo se, če mislijo, da bo mogoče s tako politiko zava-ljati ljudstvo na stran pota ter uničiti delavsko gibanje, ono gibanje, ki je edino poklicano in zmoglo napraviti red v Jugoslovanski državi, dvigniti jo na primerno stopnjo političnega gospodarskega in kulturnega razvoja. V svoji politiki zasledujemo cilje in namene, ki se ne dajo s tako primi-

tnivni politični sredstvi enostav-no odpraviti. Postopanje Pribečevića — glasnika Jugoslovanske kapita-listične reakcije — in pribičevićan-cev na eni strani, delovanje cenzure, prepovedi in zatiranja delajo položaj kratkoročno neznosen. Teh političnih ciljev niso imele meščanske stranke v svojem programu v času, ko je bilo treba ljudske pomoči, da se izpolni želje po zedinjenju troimenega na-roda. Jugoslavije pa nismo gradili za-to, da bi se državna politika belgraj-skih gospodov nemoteno igrala z naj-vitalnejšimi potrebami izkrvavlje-nega naroda ter tirala ljudstvo v pre-pad. Dovolj smo trpeli in krvaveli v tej turobni vojni dobi in pod tisočlet-nim tujim bičem, da bi bili še vedno pripravljeni prenašati mirno nadaljna nasilstva.

Nismo politični začetniki in se v svojem delu in boju ne pustimo voditi od hipnih razpoloženj. Na pozitivnem temelju dane situacije in moči gradi-mo svojo politiko. Zato tudi vemo, da je bil sklep socialističnega kluba, da izstopi iz vseh vlad v državi trezno premišljeni korak, koljega praktični uspeh se bo v kratkem pokazal.

Neznosni notranji položaj, razpo-loženje ljudskih mas, zakasnelost in okornost državne politike, ozkosr-čnost gotovih meščanskih voditeljev in prevrati v bližnjih sosednih drž-avah morajo prenesti radikalno pre-novitev v državnem političnem kurzu.

Apeliramo zato predvsem na vse naše delavstvo. Sklep naših zastop-nikov v narodnem predstavništvu nam kaže, da se stranka zaveda ob vsakem trenutku svoje velike naloge in da zna vedno primerno uravnati svojo taktiko. Vse naše delo mora stremiti sedaj za tem, da zbiramo smoteno in mirno svoje moči, da združimo in ojačimo ljudsko voljo.

Vemo, da stoji za nami ogromna masa proletarijata, vemo pa tudi, da vsa ta masa čilih ljudskih energij ni še docela organizirana, naše delo pa hočemo izvršiti smoteno kot organi-zirana stranka vsega delovnega ljudstva.

Vsi v organizacijo! Nasproti orga-nizirani reakciji kapitalizma, posta-vimo združeno falango proletarijata. Čas hiti; naloge rastejo. Ogromni val ljudske nejevolje pretresa staro Evropo. Iz razvalin starih, preživelih sistemov bo nastala ponosna stavba ljudske pravičnosti, svetovnega mira.

Sklep socialističnega kluba bo ne-dvomno blagodejno vplival na razvoj socialističnega gibanja v celi Jugo-slaviji ter pospešil stvaritev vseh zdravih socialističnih sil v mogočno enoto.

Slovensko delavstvo naj ohrani svojo mirno preudarnost. Premagali bomo vse težave ter praznovati naj-sijajnejšo zmago, le če bomo trezno postopali, če bomo združeni in neiz-prosni ...

Govor sodr. Antona Kristana v narodnem predstavništvu.

Dne 21. in 22. t. m. se je vršila v narodnem predstavništvu obširna adre-sna debata, o koji prinesemo še posebno poročilo. V imenu socialis-

tičnega kluba je ob tej priliki govoril sodr. Anton K r i s t a n, ki se je izmed mnogih in različnih govornikov, ki so se v onih dnevih vrstili na parlamen-tarni tribuni, edini pogumno dotaknil — poleg zunanjih problemov — tudi notranjih socialno-političnih vprašanj. Njegova krepko zasnovana izvajanja prinašamo tu v celoti:

Spoštovani zbor! Pred 10. leti se je vršila v Ljubljani Jugoslovanska socialno - demokratična konfe-rencia, ki je določila kot cilj svojega narodno-političnega programa uje-dinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev brez ozira na obstoječe državne meje. Socialno-demokratični pred-stavniki na tej konferenci so bili na-zora, da je nacionalno ujedinenje potrebno, da se rešijo pereča narod-nostna vprašanja, ki so nam ovirala rešitev drugih velikih vprašanj: glavno socialnih vprašanj. Nadejali smo se, da bo potem, če se enkrat končajo na naših mejah, če se kon-čajo v naši Sloveniji, Hrvatski, Ba-natu itd. narodnostni prepri, mogoč okvir, v katerem se bo reševalo in rešilo socialno vprašanje tako, da bo sloveno-hrvaški narod živel življe-nje, vredno svobodnih državljanov.

Svetovna vojna.

Prišla je kmalu nato velika sve-tovna vojna, katera je izpremenila v bistvu vse konture in tudi ves svet. Grozne žrtve je zahtevala. Heka-tombe trupel, razvaline gospodarskega življenja, mrličem podobni ostanki revnega ljudstva, bijene spe-kulantov in vojnihi dobičkarjev so nad vse kričeli dokaz vojnihi strahot in grozot. (Taka je!) Razsule so se mogočne absolutistične države. Pri-čela je Rusija. Preko Bolgarske in Turčije je prišlo do razsula nekdanj mogočne Nemčije in Avstrije. Vse to, kar se je v tej dobi zgodilo: re-volucija v Rusiji, mir v Brestu Li-tovskem, neznosna gospodarska si-tuacija vseh narodov, veliko prese-ljevanje narodov v ujetništvo in pre-gnanstvo, legunci vseh narodov, vo-jaki, ki prihajajo iz kraja v kraj, eni kot zmagovalci, drugi kot pre-maganci — vse to je utisnilo v srca ljudstva marsikaj, kar je neizbrisno in mora imeti velikanske posledice v ljudskem čustvovanju in delo-vanju.

Jugoslavija.

Ko so zaorili meseca oktobra preteklega leta po bojnih poljanah urnebesni klici: Konec mora biti vojni! Živel mir! — so se vračale mase domov, da si ustvarijo nov dom, novo boljše domovino. Razsula se je Avstrija, razsula se je Nemčija. Na njunih razvalinah nastajajo nove države, med njimi tudi država Sr-bov, Hrvatov in Slovencev. Mi so-cialni demokrati, ki smo pred 10. leti več leti imeli to kot svoj narodno-politični program, smo jo pozdravili z gromovitim navdušenjem in smo takoj prožili tej svoji težko pričako-vani domovini svojo pomoč v nadi, da nam bo ta domovina dala, kar smo tako dolgo, dolgo pričakovali.

Naše želje in zahteve.

Česa hočemo v tej domovini? Ustvarila se je — naravno je, da imamo do nje svoje zahteve. Da mo-remo tukaj sodelovati kot prijatelji, moramo povedati, kaj naj nam ta do-movina da in kakšna naj bo.

Pričakujemo, da se bodo naše želje upoštevale, mi smo zastopniki delavskega ljudstva v narodnem predstavništvu. Najpreje moramo iz-javiti, da težko prenašamo krivice, ki se gode delavskim strankam v naši novi domovini; vemo, da nismo tu prav zastopani, da bi ta delavski narod moral imeti veliko močnejše predstavništvo, nego ga ima. Ali, gos-podje poslanci! Nimamo vzroka, za sedaj še dvomiti nad vašo pošte-nostjo in objektivnostjo; pričaku-jemo, da bode, gospodje, čeprav niste direktni zastopniki delavskih slojev, imeli razumevanje za naše potrebe v teh težkih časih.

Adresna debata.

Gospodje! Mi smo pri adresni de-bati; mislim, da je danes zgodovin-ski dan in da je treba danes povedati to, kar moramo povedati. Adresna debata je, to povdarjam. Toda, gos-podje moji, najprej moram na-ravnost povedati, da socialni demo-kratje s predloženo adresno ne sogla-šamo že v formalnem oziru. Jaz ne soglašam z njo v formalnem oziru radi tega, ker bi morala biti ta adre-sa naslovljena v prvi vrsti na narod Srbov, Hrvatov in Slovencev kot na najvišjega suverena, kateremu smo po našem prepričanju dolžni pove-dati, kako si predstavljamo naše par-lamentarno delo. (Ploskanje).

Zakon o poslovnem redu (§ 37 in 38) pa veli drugače. Ta zakon o po-slovnem redu smo sprejeli; odobren je in pokoravamo se mu. Adresa je taka po obliki in tonu, kakor to pa-ragraf zahteva.

Vprašanje prehrane in življenjskih potrebščin.

V stvarnem oziru pa pogrešamo kot zastopniki demokratičnega na-roda Srbov, Hrvatov in Slovencev preciznejše izjave, kako naj se odpo-more grozni gospodarski bedi na-šega naroda. V adresi ne najdemo precizne izjave, kako naj se ta na-rod, ki danes nima glavnih potreb-ščin, ne hrane, ne obleke in ne sta-novanja, reši neznosnega pomanj-kanja življenjskih potrebščin in kako si narodno predstavništvo predstavlja rešitev teh najbolj perečih, vele-važnih vprašanj. (Taka je!) Gos-podje! Jaz sem pazljivo poslušal ne-koliko govornikov danes, ali vsi so imeli eno glavno skrb: skrbelo so jih one meje, skrbel jih je oni narod, ki stoji danes še pod jarmom imperija-lističnih težej tuje veselile. Gos-podje! Mi lahko zakličemo mirovni konferenci, naj se ravna po samood-ložbi narodov. Jaz mislim, da kadar čuje antanta in vse druge države, da je narodno predstavništvo Srbov, Hrvatov in Slovencev proglasilo, da želi samoodločbo narodov (živahno odobravanje), da ne bo mogoče, da grede preko naše zahteve in naših ključev. (Ploskanje.) Ali, prijatelji moji, ko smo izvršili ta klic, ko smo povedali na zunaj, kaj želimo, je na-ša dolžnost, da povemo tudi našemu narodu, kako si predstavlja narodno predstavništvo rešitev iz te bede, v katero smo prišli po dolgoletni vojni na našem teritoriju. Gospodje moji, jaz vas opozarjam na dejstvo, da si ni mogoče misliti večje bede, revšči-ne in siromaštva, nego jo vidite, če hodite v samem Beogradu od ulice do ulice in po periferiji mesta. Naša

dolžnost je, da storimo vse, kar je v naši moči, da se reši to vprašanje si-romaštva po belgrajskih ulicah, to pereče socialno vprašanje. Ne nava-jam siromaštva in bede širom cele Srbije, Bosne in Hercegovine, Crne gore, one uboge Dalmacije, ki so to ves čas izrabljali vojni spekulant in oderuhi (Taka je!), in one Slovenije, ki je radi tega, ker je industrija tam najbolj razvita, trpela in še trpi silno pomanjkanje življenjskih potrebščin. Mi se s ponosom trkam na prsi, da je naša Jugoslavija blagoslovljena dežela bodočnosti, kjer se že sedaj cedi med in mleko; toda, gospodje, v tej deželi tri četrtine prebivalstva nima ničesar, ena četrtina se pa koplje v masti in moki. Naša dolžnost je, in naš narod od nas to tudi pričakuje, da povemo temu narodu, kaj bomo storili v ta namen, da ne bodo vojni dobičkarji imeli vsega v iz-obilju, medtem ko bo narod umiral. (Ploskanje.)

Svoboda govora in tiska.

Velečeni gospodje! Ne samo vprašanja telesnega življenja, vprašanja kruha, stanovanja, obleke, obutve itd., zahtevajo nujne rešitve: tudi druga vprašanja, vprašanja duševnega življenja našega naroda mo-rajo najti pri nas svoj pozitivni od-govor. Mi živimo v državi, ki je ta-korek v prvih početkih. Prides v Beograd in kupiš časopis na ulici: bela stran — bela stran. — Greš na pošto — ne moreš oddati pisma; greš na brzojavni urad — ne moreš brzo-javiti. Greš sem, greš tja, pa vidiš, da vrelja še v marsikakem oziru stari ab-solutizem, ki zaplenja časopise, za-branja svobodo besede in šikanira ljudstvo. V Slavoniji batinajo vojake in civilno prebivalstvo. Narod zahte-va od svojega zastopništva, da se na-pravi konec avstrijskim in drugim maniram in da se uvede ustavno živ-ljenje v naši kraljevini. (Taka je!)

Zaplemba imetja vojninih oderuhov.

Narod pričakuje od nas, da po-veimo tudi, kakšna usoda zadene voj-ne oderuhe, ki so obogateli na račun siromašnega naroda v dobi te dolge vojske; narod pričakuje, da se tudi v adresi pove, ali bodo ta velika pre-moženja, ki so nastala vsled tega, ker so ljudje gladovali, ker je deča umirala vsled nezadostne prehrane, ki so nastale vsled tega, ker je naš narod izumiral, — ostala tem naj-večjim sovražnikom našega ljud-stva? Naš narod hoče vedeti, ali pri-de nad te ljudi ona sodba, ki je nujno potrebna za zdravo življenje v naši državi, ona sodba, od katere je od-visen ves nadaljnji razvoj. (Odob-rvanje.)

Volitve v konstituanto.

V adresi tudi ni natančno pove-dano, kako si mislimo volilni red za konstituanto in kdaj bodo volitve.

Narodne manjšine v Jugoslaviji.

Vse, kar beremo o tem v adresi, je tako splošno, presplošno, da pove-malo, pravzaprav zelo malo. Kaj je z varstvom manjšin vsake vrste, tudi narodnostnih manjšin? Jasno je, da tudi po najbolj pošten samoodločbi naroda pridejo v našo državo manj-sine, ki vsled gospodarskega polo-žaja ne bodo mogle drugam. Teh manjšin ne smemo smatrati za ne-ljube stranke, ampak za enakovredne in enakopravne državljane, ne pa morebiti za državljane druge vrste. O vsem tem tudi ne stoji v adresi ni-česar in to je zopet pogrešek.

Naši uletniki v Italiji in Sibiriji.

Tudi ni omenjeno, kako naj pri-dejo žene in matere do mož in sinov, ki so v ujetništvu v Italiji in Sibiriji.

Glasi lojemo proti adresi.

Navedel bi lahko še mnogo in mnogo, toda rečeno naj zadošča, da razvidite, zakaj ne moremo glasovati za adresno niti v stvarnem, niti v for-malnem oziru.

Ce se pa ta adresa že sprejme — in sprejme se bržkone — pa želimo vendar, da povemo narodu to, kar imamo na srcu. Narod čaka; ne bilo bi lepo, če bi bil ta narod v svojih na-dah varan. Poznam vas, gospodje poslanci, precej dobro; upam zato, da naš narod ne bo varan in da bomo enkrat lahko rekli, da smo storili ta-ko vse, kar se je dalo storiti, da se popravi strašne posledice vojne. Na to delo vas pozivljam. (Živahno odo-bravanje. Govorniki čestitajo.)

LISTEK.

Prva stavka.

(Priobči in »Arbeiter Zeitung« dne 18. marca 1919 dr. Ludwig Karel.)

Ubožec ostane ubožec, če pla-čuje davek ali ne. Ker je torej zanj vseeno, zato naj plača po načelu: Kdor nič nima, ne more ničesar izgubiti. Drugo je pri bogatih. Ako plačuje toliko, kolikor odgovarja njegovemu premoženju, tedaj lahko obuboža. Toda kdo naj potem ku-puje in prodaja? Torej: revež naj plača vse, bogatin ničesar!

Pri patricijih v starem Rimu gleda tega ni bilo nikakega dvoma. Udobno so sedeli na mehkih blazi-nah v slajnem državnem vozičku, ki ga je vlekel ubogi številno ljud-stvo (misira contribuano plebs) preko močvirja, grobel in blata, pri čemur so se tisoči grudili v prah

vsled onemoglosti. Državni voz pa je šel svojo pot preko trupel sestra-danih.

Večkrat so trpili dobili moč, da so se uprli prokletstvu in hlapčev-stvu in pustili voz obiti v moč-virju. Potem so izstopili sili patri-ciji in poglani sestrane trope proti Volščanom, Sabincem, Avruncem, Latincem in drugim. Plebejcem so obljubili zemljo sovražnika, če ga premagajo.

Bogatinom, dobro rejenim gos-podom, je pretepanje in boj bila zabava in pospeševanje apetita. Va-dili so se medsebojno v borenju. Strojnic še niso tedaj poznali. Proti pšicam so jih varovali štiti in okle-pi. Patricijske žene in otroci so ostali vedno doma v zavetju, ko so gospodje vodili rimske stotnije v boj.

Drugače je životalilo bedno ljud-stvo, ki ni potrebovalo nikakega čezmernega gibanja, ker je stradalo

dovolj, ko je vlekel državni voz s tolstimi vložki in delalo na vse pre-tege, da je zamoglo plačevati davek. Žene in otroci so za časa vojne stradali še bolj ko v miru. Ako je bil sovražnik premagan, so plebejci vlekli zopet državni voz. Po večini so se tako zadolžili, da so morali stopiti v službo kot sužnji. Denar se jim je posojal samo, kolikor časa so ga sami še kaj imeli, in sicer z bla-gimi rimskimi obrestmi po 12%. Tako je bilo skozi več stoletij.

Kar puste plebejci zopet državno dvokolnico obiti v blatu. Zopet so se dvignili sili patriciji proti La-tincem; zopet so naselili plebejci s svojo nado. To pot pa — bilo je leta 494. pred Kristom — se niso pustili več vpreči. Pričeli so prvo stavko, utrdili se na Sveti gori ob Aneji, ki se izliva eno uro daleč od Rima v Tiberu.

Plebejci so bili osupli. Kdo naj sedaj dela in plačuje zanje? Dobro!

Zedinili so se v tem, da pošljejo k upornikom svojega najboljšega umetnika v prigovarjanju, Menenia Agripa, da jih pridobi zopet zanje. Ta bi z znamenito primero o želod-cu, za katerega drugi deli telesa ni-so hoteli več delati, ne imel dosti uspeha, če bi jim ne obljubil odpra-ve in odpis dolgov neposestnikom, udeležitev plebejcev pri upravi in vladi potom ljudskih tribunov!

Kolesa državnega voza so sedaj nekoliko manj tlačila ramena bed-nega ljudstva. Tekom časa so se ljudski parasiti zopet iznebili sitnih muh potom novih vojsk, podkuplje-njem ljudskih tribunov, tako, da je plebs bila po preteku dvestošestde-setih let zopet tako izstradana kot nekdanj. Prišlo je do druge stavke, ki sta jo vodila Graccha. Tej je sledila tretja, četrta in tako naprej — v ne-pregledni vrsti. Njeni nasledki so postali krajši, njeni činki močnejši...

Interpelaciji soc.-dem. kluba.

V narodnem predstavništvu v Beogradu je vložil socialistični klub sledeči interpelaciji:

Belgrajski list »Epoha« je objavil vest, da se namerava razširiti srpski autonomni carinski tarif na celo ozemlje države SHS. Tudi ministar Ninčić se je v finančnem odboru izjavil podobno, češ, da je ministrski svet to že definitivno sklenil.

Vprašamo gosp. ministrskega predsednika: a) ali je to res — in če je ta vest resnična; b) zakaj ni predložil pred odobrenjem ministrskega sveta ta predlog v razpravo Narodnemu predstavništvu.

»Radniške Novine« so skoro vsak dan žrtve čudne, za nas skoro nepojmljive cenzure in splohi konfiskacijske prakse.

Vprašamo g. ministra: ali mi je znano, da je bila: a) sobotna številka »Radniških Novin«, broj 67, od 22. marca, silno pobeljena in da sta bila v celoti potlačena dva članka, in sicer: uvodnik: 130 vrst ter članek učitelja Melanoviča iz Valjeva na drugi strani: 154 vrst. Cenzor je tudi v članku »Železniška direkcija i odpravka druga« pobelil 16 vrst. Tudi okoli na shod za nedeljo, 23. t. m., je bil neljub gospodu cenzorju; tudi iz njega je iztrgal več vrst, in dalje, da je bila: b) nedeljska številka (broj 68, z dne 23. marca), tudi pobeljena. Na čelu objavljeni poziv za shod 23. t. m. je bil mestoma iztrgan; uvodniku je iztrgal cenzor 52 vrst. Drugi članek (225 vrst) je bil ves potlačen. Dalje je bilo pobeljenih od 5. članka 132 vrst. Tudi dvema noticama je odvzel cenzor več vrst.

Vprašamo ga dalje: 1. Kaj misli storiti, da se podobne konfiskacije končajo; 2. Kako misli poučiti gospode cenzorje, da prenehajo s tako prakso?

Politične vesti.

Jugoslavija.

Narodno predstavništvo.

LDU, Beograd, 25. (JDU). Predsednik dr. Draža Pavlovič otvarja sejo narodnega predstavništva ob pol 5. uri popoldne. Poroča da je bila adresa predstavništva izročena regentu Aleksandru potom posebne deputacije. Sklene se, da se adresa in ekspozite ministrskega predsednika Stojana Protića natisneta in afiširata po vsem kraljevstvu. Nato povzame besedo finančni minister dr. Momčilo Ninčić, ki poudarja v svojem govoru, da za sedaj ni bilo mogoče izdelati rednega proračuna. Država se nahaja še vedno v prehodnem štadiju in v stalnem pretvarjanju. Ustanavljajo se neprestano novi organi, stari pa se izmenjavajo z novimi potrebnimi. Zato je nemogoče sestaviti finančni pregled, ki bi odgovarjal zahtevam rednega proračuna, dasi tega nihče tako ne želi, kot minister sam, ker brez njega ne more zagovarjati državne finančne politike. Tri finančne probleme je treba predvsem rešiti: proračunskega, davčnega in valutnega. Proračunskega ne bo mogoče popolnoma rešiti niti v teku tega leta in morebiti niti v teku prihodnjega leta, ker ustvarjajo posledice vojne vedno nove potrebe, dočim dohodki padajo. Tudi davčno vprašanje vzbuja veliko skrb. Direktni davki se morajo v vseh pokrajinah države čimprej izenačiti, ker bi se drugače razvilo obsežno tihotapstvo. Izenačiti in porcijonalno razdeliti pa se morajo tudi neposredni davki. Vlada smatra za sedaj najnujnejše valutno vprašanje in je storila že vse potrebne predkore, da reši državo iz slabega položaja. Povoljna rešitev vseh teh treh problemov je neobhodno potrebna za napredek države. Kakor se kaže do sedaj, bomo končali prvo leto našega skupnega življenja z deficitom več kakor 1 milijarde dinarjev. Stremiti moramo za tem, da povisamo redne dohodke in zmanjšamo izdatke. Nevarnost zaradi neopranega povečanja izdatkov je velika posebno pri mladih državah, ki so polne načrtov za bodočnost in živi v atmosferi optimizma. Sedanji redni dohodki bodo komaj zadostovali za pokritje ene tretjine izdatkov, a vendar se pri nas pojavlja optimizem, ki zahteva od države vse mogoče, ne da bi se vprašalo, od kod naj dobi država denar. Na posojila iz tujine vsled splošne finančne krize ne moremo računati. Nahajamo se na razpotju. Prva pot vodi k finančni katastrofi in druga k napredku naše države. Prva je ravna in gladka, druga pa je neravna in polna zaprek. Potrebujemo mnogo vztrajnosti in trdne volje, da bomo mogli prenesti žrtve, ki nam jih nalaga ta druga pot. — Po ministrovem govoru se je pričela debata o proračunski predlogi. Socialni demo-

Krat Knežević je izjavil, da bo glasoval njegova stranka proti predlogu. Govorila sta še Marinković (naprednjak) in Petrovič (radikalni disident.) Seja se je zaključila ob 7. zvečer in se nadaljuje jutri ob 4. popoldne s istim dnevnim redom.

Reklama, sama reklama.

Beograd, 23. marca. Zanimiv dokument, kako »jugoslovanska demokratski klub« dela v glavnem vse za reklamo. Naš sodr. Anton Kristan je prišel po dogovoru vseli članov Deželne vlade v Ljubljani sem, da se z vsemi slovenskimi poslanci dogovori, kako bi postopali v zadevi uvoza in izvoza, ki je z znano naredbo osrednje vlade, z neprijateljskimi državami prepovedan. Na sestanku v petek 21. marca se je dogovorilo, da poidejo v tozadevna ministrstva intervenirati naš sodr. A. Kristan (za soc. dem.) dr. Hohnjec (za jugosl. klub) in dr. Novak (za jugosl. demokratski klub). Včeraj pa smo zvedeli, da je jugosl. dem. klub že kar sam — interveniral, danes je že v časopisih v Beogradu ta intervencija... Ni nad reklamo!

Konfiskacija časopisja.

Beograd, 24. marca. Konfiskacijska praksa v Beogradu je nad vse kruta. Listi so vsak dan pobeljeni. Seve glavno »Radniške Novine«. Radi tega je soc.-dem. klub podal več interpelacij, ki terjajo odpravo te prakse.

Finančni odbor.

V narodnem predstavništvu v Beogradu šteje finančni odbor 14 članov, za Slovence sta gg. Smodej (jugosl. klub) in dr. K. Triller (jugosl. dem. klub). Soc.-dem. stranko zastopa v tem odboru sodr. Anton Kristan.

Socialistično gibanje na Hrvatskem.

Prijatelj nam je poslal pismo, ki osvetljuje gibanje socialistov na Hrvatskem, odnosno v Zagrebu. Pravi, da se delavske organizacije neverjetno hitro množijo. Vsak dan so močnejše. Organizirajo se tudi taki sloji v stranki, ki so se prištevali pred in med vojno k »narodnim« ali k »neutrarnim«, to so predvsem uradniki in privatni nameščenci. Ti tvorijo sedaj že velike skupine. Sploh je opaziti, da k stranki pristopa veliko intelligence. Tudi duševno delavstvo je izprevidelo, kje da mu je mesto in kje si mora izboljšati svoj žalosni materialni in življenjski položaj. Delavstvo prav vseh kategorij je organizirano. Tudi kmetje v najzadnjih hrvatskih vasi so se začeli gibanje in uvidevati, da morejo kaj dobrega pričakovati le od socialne demokracije. Pri teh si je sodrug Harmina pridobil precejšnjih zaslug kot agitator. V splošnem postaja vse čimdalje bolj radikalno. Položaj je napet in obenem težak. Oblaki se zbirajo k nevihti, ker so politične in življenjske razmere neznosne. Svobodna trgovina pa jih je še poslabšala. Lačni žledoci in strgani ljudje pa čakati ne morejo.

Nemška artiljerija strelja na Velikovec.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 27. marca iz uradnega vira: Dne 26. marca t. m. ob deseti zvečer so Nemci streljali z artiljerijo na Velikovec in okolico ter na Dušnik in Orliče Ves, nadalje na Brenovice in proti Mrzli vodi. Naše topništvo je kratko odgovorilo. Do resnega napada s strani Nemcev ni prišlo.

Jugoslovanska umetniška razstava v Parizu.

Zagreb, 26. marca. Listi poročajo iz Pariza, da priprave za jugoslovansko umetniško razstavo dobro napredujejo. Priprave vodijo poleg drugih hrvatski umetniki Bukovac, Krizman, Meštrovič i. dr. Prireditelji upajo, da bodo pridobili predsednika Wilsona, da prevzame protektorat nad razstavo.

Kako delajo italijanski imperfalisti.

Trst, 26. (P. P.) V slovenskih občinah Podgrad in Materija v Istri so Italijani razpustili občinski zastop, ker ni hotelo županstvo uradovati v laškem jeziku. V Podgradu so odstavili prejšnji občinski zastop z županom analfabetom na čelu. Tajnik je neki Omahen, Italijanaš, ki je seveda uvedel popolnoma laško uradovanje. V Materiji posluje na županstvu »Commissariato civile«.

Italijanska nasilstva.

Reka, 26. (P. P.) V okraju Volosko-Opatica so razpustile italijanske oblasti vse slovenske in hrvaške občinske zastope, izvzemši doslej le Podgrad, Jelšane in Lovian.

Po svetu.

Nemška Avstrija in Trst.

LDU Dunaj, 26. (ČTU) Listi poročajo: Nemško-avstrijska vlada je zaprosila italijansko vlado, naj Nemški

Avstriji prepusti v Trstu del luke za uvozni in izvozni promet. Italijanska vlada si je pridržala pravico, da prouči to prošnjo.

Splošna železničarska stavka v Nemški Avstriji.

LDU Dunaj, 26. (ČTU) Nameščenci nemško-avstrijskih državnih in železnice in južne železnice so na seji zaupnikov zahtevali povišanje plač in so zagrozili s stavko, ako se ne ugi d njihovi želji. Strojvodje južne železnice so že včeraj ustavili delo, vsled česar je bil včeraj ustavljen skoraj ves promet, edino le živilski vlaki vozijo. Vsi vlaki na južni železnici so včeraj dospeli na Dunaj z velikimi zamudami. Deloma so se na kolodvorih odigravali razburilivi prizori.

LDU Gradec, 26. (ČTU) Snoči je na vsej progi južne železnice od Dunaja do Brucka in Ljubna pričelo stankati vse oseboje. Gibanje se bo nemara razširilo do Gradca in dalje proti jugu. Ako se vodstvo železnice na Dunaju nemudoma ne sporazume z nameščenci, bo najbrže že danes ustavljen ves promet.

»Arbeiter Zeitung« in republika sovjetov.

Dunaj, 26. (ČTU) »Arbeiter Zeitung« objavlja danes članek, v katerem pobija načrt ustanovitve republike svetov v Nemški Avstriji. List piše med drugim: Republika svetov pomenja prelom z antanto, odpoved premirja, podaljšanje vojne, izgubo vsake antantne podpore ter obnovitev vojne zoper antanto. Ali se more naš izstradani in vojne naveličani narod vojevati še dalje? Antanta potrebuje Nemško Avstrijo, ker vodi čez naše ozemlje pot iz Italije in Jugoslavije na Češko in Poljsko. Antanta ne bi ostala brezbržna, ako bi se vezali z Rusijo. Na proklamacijo republike svetov bi kratkoma odgovorila z vkorakanjem svojih čet v našo deželo. Nemška Avstrija bi bila za antanto lahak plen. Tudi naš gospodarski položaj napram antanti bi bil popolnoma drugačen kot pa položaj Rusije ali Ogrske. Diktatura svetov bi imela najbrže takojšnjo zasedbo za posledico in italijanska okupacijska armada bi ravno tako hitro razpustila delavske in vojaške svete, kakor jih je razpustila francoska zasedbena vojska v Porenju. Sicer pa ni treba antanti storiti drugega koraka, kot ustaviti pošiljanje živil, in v par dneh bi bila posledica vzklca republike svetov lakota, ki bi nas prisilila, da se uklonimo antanti.

Operacije proti Ogrski.

LDU Zagreb, 26. marca. Jutranji list poroča iz Beograda, da je podnavsko vojno brodovje odplulo proti Budimpešti.

Antantne misije zapuščajo Ogrsko.

LDU Budimpešta, 26. (ČTU) Ljudski komisar za zunanje posle Bela Kun je imel včeraj pogovor s polkovnikom Vixom, ki je izjavil, da namerava francoska misija zapustiti Budimpešto. — »Neue Freie Presse« poroča, da so inozemske misije že zapustile Budimpešto. Doslej ni znano, kam so odpotovale misije, ali proti Dunaju ali proti Beogradu.

Antantne čete proti Ogrski.

LDU Bukarešta, 26. (ČTU) »Dacia« poroča, da se je v Carigradu izkrcalo 50.000 mož francoskih kolonijalnih čet, ki so namenjene za Rumunijo. Za prihodnje dni pričakuje še večjih transportov antantnih vojakov. LDU Zeneva, 26. (ČTU) Kakor poročajo lyonski listi, je izza pondeljka marzellerske pristanišče odprto edino le za transporte čet. Domneva se, da gre za velike oddelke vojaštva, ki jih antanta pošilja na Ogrsko.

LDU Zeneva, 26. (ČTU) Pariško časopisje poroča: Zbornični odsek je sprejel z vsemi glasovi izjavo zunanjega ministra Pichona, ki napoveduje vojaško intervencijo alirancev na Ogrskem. Za ta predlog so glasovali tudi socialisti.

Boji med ogrsko rdečo gardo in Čehoslovaki.

LDU Dunaj, 26. (ČTU) Kakor poročajo listi so bili že prvi boji med ogrsko rdečo gardo in čehoslovakišmi četami. — »Deutsche Volksblatt« javlja, da so ogrske garde napadle češke vojske pri Ostrogonu in jih potisnile nazaj v smeri proti Bratislavi. Ko so Madžari dospeli do Donave, so razstrelili veliki železniški most čez Boko zapadno od Ostrogona.

Zahteve češkega socialno-demokratskega kluba v Narodni skupščini.

Socialno-demokratski klub je v češki Narodni skupščini stavil sledeče zahteve: 1. Da mora biti tekem 14 dni sprejet zakon, ki odreja razdelitev veleposestev, 2. da bo tekem 14 dni obdržana anketa o eksproprijaciji rudnikov in druga anketa o eksproprijaciji monopolnih velepodjetij; 3. da bo do 1. aprila urejeno bolniško zavarovanje; 4. da mora biti takoj izdan zakon, ki jamči popolno svobo-

do pravice združevanja, zborovanja in tiska; 5. da bodo takoj razpisane občinske volitve.

Plebiscit v Luksemburški.

Kakor se poroča iz Luksemburga, je tamkajšnja zbornica s 30. profl 20. glasovom sklenila zakon, po katerem se uvede ljudsko glasovanje, ali ostane še današnja rodbina na prestolu, ali se jo nadomesti z drugo, oziroma ako se uvede republikanska ustava.

Churchill o položaju na Ogrskem in v Rumuniji.

LDU, Amsterdam, 26. (DKU) Glasom poročila Reuterjevega urada je izjavil Churchill v britanski zbornici da ni prejel nobenega uradnega poročila o prodiranju boljševikov na Ogrskem. Na Ogrskem se je predurčilo politično lice. Dežela se dozdnevno nagnuje pod krinko boljševizma proti alirancem. Položaj na Rumunskem vzbuja veliko skrb.

Obramba Petrograda.

LDU, Stockholm, 26. (ČTU). V severnem delu Petrograda se dela mrzlično na vzpostavitev druge obrambne črte. Proti izhodni meji sta določeni dve diviziji in sto topov. Dve drugi diviziji, ki sta namenjeni za obrambo Petrograda, so poslali v ojačenje čet, katere je napadel Demkin. Moskovski generalni štab poroča, da bo rdeča armada dne 1. maja dosegla Arhangelsk.

Mednarodna konferenca v Moskvi.

LDU, Stockholm, 26. (ČTU) »Pravda« publicira sklep sovjetske vlade, da naj se z vsemi sredstvi pospeši vzpostavitev vlad svetov v vsej Evropi po ruskem vzoru. V svrhu izvršitve tega sklepa so pozvali za prihodnji čas mednarodno konferenco vseh strank, ki so komunističnega naziranja, v Moskvo. Zaeno se pomnoži boljševiška propaganda, katero izvršujejo stalni lastni agitatorji. Moskovska vlada je v to svrhu dovolila fond v znesku 115 milijonov rubljev.

V Ameriki ne mislijo resno.

LDU, Amsterdam, 26. (DKU) Reuterjev urad prinaša vest iz New Yorka, da se pečajo vsi tamošnji listi s položajem, ki je nastal na Ogrskem in da nikakor ne podcenjujejo njegove resnobe. Nekateri listi menijo, da ogrski prevrat ni nič drugega, kakor inspiriran poizkus s pretjo boljševizma prisiliti pariško konferenco k milejšim mirovnim pogojem napram osrednjim državam.

Iz časopisja.

»Slovenski Narod« obravnava jadransko vprašanje in zahteva močno vojno mornarico kot čuvarico naše trgovine. To je zahteva — sine qua non, brez čije izpolnitve se mir ne sme in ne bo podpisal. Kadar ne bo več Wilsona, bo nastopila zopet stara pesem, to je, kdor bo imel večjo in bolje izurjeno armado na suhem in močno vojno mornarico, bo vladal. Zato članek izraža skromno misel, da se mora ves narod, ki je za to sposoben, izvežebati in orožju in trdno vojaško organizirati. Torej skratka, zasnovati pravi pruski militarizem. Demokratčnost vojaščine bi obstojala v tem, da se vsak moč vežba in vadi discipline samo par mesecev. To zahtevo po tako močni oborožitvi zagovarjajo dejstva, da smo s sosedi v sovražnosti, da smo napram njim majhni in da Wilson ne bo večno živ. — Članek pa se vseeno stisne za ideje Jauresa, da bi te zahteve ne dišale po Prusih. — Dostavljamo to, da naše moderne »Narodove« demokrate dobro razumemo, pa tudi namen milijonov vojnega kredita centralne vlade v Beogradu! Pa še to, da ljudstvo ne bo več voljno dati za vojno kri in denar!

»Večerni list« piše o vladi, naše države: Zal, da so danes v naši državi na krmilu ljudje, ki ne razumejo duha časa, in ki menijo, da se bo s par frazami o demokratizmu dalo vse urediti. Naše mnenje je vedno bilo, da bo našo državo ustvarila močno na zunaj in znotraj je vseskozi moderna in pravična socialna uredba ter — kakor je Krek dejal — veliko, veliko svobode. Včeraj so v belgrajskem parlamentu napadali Pribečevića, ki se je zagovarjal in dejal, da sprejema vso odgovornost. Ne bo li zanj pretežka? Ne smemo biti trmast in trdih glav.

»Naša Moč«, glasilo klerikalcev za poneumevanje delavcev in delavk ima svetovno modrost v zakupu. Nele, da v uvodnem članku z dne 19. t. m. samo slika bedo in pomanjkanje, in ne pove ničesar, še manj pa, kako bi se temu odpomoglo, prinaša same članke in notice, ki se z onemoglo silo zaletujejo v socialno demokracijo. Črna usta se ji pene bele pene od samega sovraštva in vse to v imenu »vere«. Dvomimo sicer, da bi se pustili, ker so tako »vernici«, rečimo tudi tako trpinčiti, kot prvi kristjani! Ali človek bi to storil moral

misliti, ker je njih sovraštvo zopet »brezverce« in »žide« tako strašno. Osvetlmo te gospode klerikalce! Pri njih najdeš največ »bratstva«, največ medsebojne ljubezni, največ »ljubeznosti« do ljudstva, kadar se gre klerikalcem in duhovnikom za dobiček in »oferte« v denarju in jestvini. Revno, sestradano ljudstvo tlačijo z modrim rekot: Potrpajte, desetkratno plačilo vas čaka po smrti, po božji volji je, da se mi z buržuji in kapitalisti kot gospodu pitamo od žuljev. Ljudstva, vse, vse je »po božji volji«. Ostanimo zadovoljni z vsem, ker vse je dano po Bogu. Vojska je bila zaslužena šiba božja za ljudstvo, ravno tako sedanje pomanjkanje, posmimo se v postu itd. Vsak prevrat med ljudstvom je zmotna zapeljanje naroda in veri nevarno — hoteli smo reči klerikalizmu! Socialni demokratje so židje, sramotna stranka, ki delavstvu pijejo milijone iz njegove krvi! Vodje — židje so postali milijonarji kot kupčevalci z delavstvom — papeži in škofje pa po »božji milosti! Oni najbolj poznajo žide oduhu, ker z njimi konkurirajo. Oni tudi edino pravo vero pravim potom razširijo in razumevajo — zato pa so vsi drugi »brezverci«, ki jim peklo ne ide, najmanj pa »židovskim« socialistom!

Socialna politika.

Izjava češkega delavstva.

V nedeljo, dne 16. t. m. je bilo v Pragi veliko javno zborovanje. Sklenjena je bila sledeča resolucija: Zbrano delavstvo Velike Prage izjavlja, da popolnoma soglašajo z zahtevami poslanskega kluba v Narodni skupščini ter da hoče vztrajati pri popolni socializaciji brez odškodnine, t. j. zemljišča, tovarn, rudnikov, finančnega in bančnega kapitala. Za to se bo delavstvo borilo, upiraje se na svoje stare principe revolucionarnega socialno - demokratskega programa. Delavstvo se zaveda velikega prevrata, ki ruši kapitalistično zgradbo celega sveta in ki je osvobodil proletarijat največje evropske države. Delavstvo pozdravlja zmagovalni ruski proletarijat in izjavlja, da se ne pusti zapeljivati od obrekovanja in laži kapitalističnega tiska, ki skuša, v strahu pred izgubo svoje diktature in izrabljanja proletarijata, zasejati razkol v delavski razred. Delavstvo v čehoslovanski republiki hoče uporabljati vsa sredstva, ki jih smatra za uspešna, za svoje osvobodjenje. Delavstvo hoče biti orodje za reakcijo republike ne doma in ne na meji, ter upa, da hočejo stati proletarci v uniformi, naši vojniki in prostovoljci, trdno na naši strani. Revolucija je narodna zmaga, socialna revolucija je na pohodu. Proč z odiralci in izkoriščevalci siromašnega ljudstva! — Proletarci vseh dežel, združite se!

Dopisi.

Žiri. Ker so v Žireh pri županstvu in aprovizaciji zelo »dobro« in »močno« vladali, smo se pritožili sporazumno z vsemi strankami in napravili na deželno vlado protest, z zahtevo takojšnje odstranitve županstva in aprovizacije. Ta zadeva je bila rešena v Ljubljani 11. februarja pri deželni vladi, v Kranju pa 14. februarja pri okrajnem glavarstvu. Novi odborniki so dobili v Žireh šele 22. februarja v roke vabilo k seji. Dne 25. februarja je dal stari aprovizacijski odbor iz rok svoje »plodonošne« delovanje z zapiskom, da odstopa aprovizacijski odbor — oziroma »Gospodarski svet« kakor se je imenoval — ne da bi se mu dokazala krivda od strani deželne vlade. Gospod župnik Logar, je rekel, da bi bil že preje »rad« odstopil. Ljudstvo je mislilo, da je aprovizacija občinska. Revizija, dne 23. februarja je pa pokazala, da je bila aprovizacija institucija zase, samo v finančnem oziru je bila odvisna od občine. Občinski odbor je imel dne 19. marca sejo, na kateri je volil tudi zastopnike delavstva. Dva je izvolil odbor sam. Tretjega pa naj bi izbral krojač Sinkovec, ki je socialni demokrat. Izvoljenec naj bi ne bil ne posestnik, pa tudi ne obrtnik. Stvar je bila končno rešena delavstvu v prid. Tako se dela zdaj v Žireh. Berite »Poslano« o »Slovencu« od 19. marca 1919. V njem vidite vse »dobrote«, katere so življali ljudje od občine, in aprovizacije, še celo »klobase« so delili! V »Poslanem« pozivljajo, če je kaj krivice, da se jih najtoži! Ali še ni dosti tožba, ko že ima vendar vsaka oseba v občini dosti pritožiti proti našim vodjem? Gospodje imajo danes ljudi za norca in mislijo, če so sami siti, da so drugi tudi Veliko je v Žireh ljudi, ki so se samo od aprovizacije živeli. Le vprašajte tiste, pa vam bodo odgovorili!

Novo mesto. V opomin delavcem! Stavbeno podjetje M. Strizai v Novem mestu ima v posesti napravo električne centrale v Luknji pri Prečnem na Dolenjskem, ki jo je prevzelo od prejšnjega podjetnika pri katerem

so delavci bili še precej zadovoljni. Delali so namreč osem ur, ter imeli dnevno plačo 16 K in opoldne obed. Ko je pa prevzel omenjeno podjetje arhitekt M. Sbrizzai, si je mislil, da ima pod seboj analfabete, kakršnih je v Calabriji preobilo in se ni zavedal, da se nahaja v Jugoslaviji, ter da so njegovi delavci Slovenci. Polir g. Merlak je dne 9. t. m. naznanil delavcem, da se delo spet prične. Delavci so res sprejeli naznanilo in delo pod pogojem, da za manjšo plačo ter več ur dela ne gredo na delo. Ko so z delom pričeli, jim je g. polir Merlak povedal, kako misli g. M. Sbrizzai: namreč 10 ur dela in 1 K 60 vin. na uro. Ker delavci niso hoteli o tem čuti, si je mislil g. podjetnik, da delavci ne znajo računati pa jim je obljubil devet urno delo in 1 K 50 vin. na uro, t. j. kakor da bi delali 10 ur. Delavci so nastopili delo pod istimi pogoji, ker so se z g. polirjem pogodili, da delajo samo kakor so že poprej delali. Drugi dan pa jim je povedal, kdor hoče še naprej delati, mora delati 10 ur ter za 1 K 50 vin. na uro! Ker so vsi delavci organizirani, so mu odgovorili, da noben ne bo delal in zahtevali, da naj jim takoj plača kar so zaslužili in kakor so se z g. polirjem pogodili. Podjetnik jim je rekel da ne more tako plačati, kot so se s polirjem zmenili, temveč, da bo, ako nočejo sprejeti po 1 K 60 vin. na uro, nesel znesek na sodnijo. Delavci so odgovorili: Tukaj smo delali, tukaj zahtevamo tudi plačilo! Pri nas ni bil noben sodnik zraven, da bi naše delo sodil, ampak sodnik smo mi sami! Podjetnik je sedaj rad izplačal. Potrebno bi bilo, ker smo v Jugoslaviji, da prevzame podjetje kako narodno podjetje in ne človek iz Calabrije. Tedaj bodi v opomin vsem delavcem novomeškega okraja, da se čim preje organizirajo, da ne pridejo v past g. M. Sbrizzai-ja e kompanija bella! — Se ni sklenjen mir, pa je že tukaj Italijan, ki hoče sesati kri slovenskemu proletarijatu.

Celje. G. Mahen iz Lučan ne more pozabiti shoda, ki se je tam nedavno vršil. Drugi dan po shodu je prišel v Celje in na glavnem trgu zabavljaj čez socialiste, tudi grozeči ni manjkalo. Gospodu Mahnu bi svetovali, da prodaja svoje svobosti na shodih kmečke zveze in nas pusti v prihodnje pri miru ali pa mu povemo nekaj, kar mu bo dolgo brnelo po ušesih!

Dnevne vesti.

— Našim sodrugom v zgled. Kako srbski sodrugji skrbje za svoj dnevnik, kaže vsaka številka »Radničkih Novin« v Beogradu. V ponedeljkovi številki (od 24. marca) je natisnjen izkaz prispevkov v tiskovni sklad »Radničkih Novin«. Dasi je prešlo od dneva početka zopetnega izhajanja šele — 69 dni, kaže izkaz vsoto prispevkov v višini 39.318 K 70 vin. in še 1512 dinarjev 50 para — skupno v kronah: 43.856 K 20 vin. Srbskemu delavcu je njegov list tako pri srcu, da da, kar more, za povzdigo svojega lista. Ve, da je delavski list delavcu prav tako potreben kot kos kruha.

— Antantna komisija, ki je preiskovala zaloške in ljubljanske dogodke, je končala svoje delo. O uspehu se ni še ničesar poročalo.

— Kolportaža. Deželna vlada je načeloma sklenila, da se mladostnih oseb pred dovršenim 14. letom ne sme uporabljati pri razpečevanju tiskovnih proizvodov na javnih prostorih (izvajanje proste kolportaje), ker je to delo zdravju škodljivo in brani izpolnjevanje zakonite šolske obveznosti. Obrtniki, ki bi zanemarjali določila te odredbe, se bodo kaznovali po obrtnem redu. Tozadevna odredba deželne vlade izide v najkrajšem času.

— Mestni občini ljubljanski je deželna vlada dovolila najetje posojila 2.000.000 K v aprovačne namene. Jugoslovanskim železničarjem se dovoli prejemanje živil za cene, ki so jih zanje plačevali meseca januarja t. l. Diferenco med temi in dnevnimi cenami pokrije deželna vlada.

— Akcija za cenena živila. Poverjenstvu za socialno skrb je deželna vlada naročila, da sestavi spomenico na osrednjo vlado v svrhu, da se dovoli za preskrbo ubožnih slojev s cenanimi živilmi čim večji kredit.

— Imenovanja. Deželna vlada je sklenila: Bivši poverjenik za kmetijstvo, prelat Andrej Kalan, se imenuje načelnikom oddelka za kmetijstvo. Mesto ravnatelja tega oddelka se razpiše. Za ravnatelja na drž. realki v Ljubljani se imenuje sedanji vodja tega zavoda profesor Josip Mazi. Profesor dr. Martin Gorjanec na drž. gimnaziji v Novem mestu se pomakne v VIII. čin. raz. s pravoveljavnostjo 1. januarja 1919. Namestni učitelj na drž. realki v Idriji dr. Andrej Snoj se imenuje za stalnega učitelja verouka istotam. Politični pristav II. razr. Friderik Viber iz Bosne se sprejme v službo politične

uprave v Sloveniji in imenuje provizornim koncipistom. Pogodbeni uradnik pri državnih komisiji za preživljanje v Ljubljani Franc Podrekar se imenuje za oficijala v X. čin. razr. I. plač. stopnja. Josip Okorn, absolvent učiteljske v Ljubljani, se imenuje strokovnim praktikantom za čebelarstvo pri oddelku za kmetijstvo. Za kancelista v XI. čin. razr. se imenujeta pisarniški višji oficijant Janez Šabec in pisarniški oficijant Franc Urlep. Vrtnarju botaničnega vrta Francu Juvancu se dovoli prejemki XI. čin. razr. drž. uradnikov. Za uradni slugi se imenujeta pomožni slugi pri poverjenstvu za socialno skrb Leopold Nabernik in Ivan Židan.

— Kurirska služba Ljubljana-Belgrad. Med Ljubljano in Belgradom se je vpeljala redna kurirska služba za pošiljanje uradov in javnih korporacij. Kurir odhaja iz Ljubljane vsak ponedeljek odosredno četrtek zjutraj in se vrne v sredo odosredno soboto. Pošiljatelj za kurirja v Belgrad je oddati najkasneje v nedeljo do 10. ure popoldne, odosredno v sredo do 5. ure popoldne pri ravnateljstvu pomožnih uradov deželne vlade na Bleiweisovi cesti.

— Vzgladna občina Moste. Občinska mesnica v Mostah je prodajala konjsko meso za goveje, ki so ga ljudje vračali in rekli, da se ne dajo goljufati. Mesar Rode je radi te žalitve tožil več oseb. Pri sodni obravnavi z g. Štrukljevo se je uradno ugotovilo, da je občinska mesnica res prodajala za goveje — konjsko meso! To se je gotovo godilo z vednostjo župana Oražna, ki še vedno pašuje in straši po Mostah. Toženci te ačre so bili vsi oproščeni.

— Detomor. Včeraj se je slučajno našlo mrtvo žensko novorojeno dete ob izlivu kanala iz garnizijske bolnice v Ljubljani. Bilo je čvrsto in normalno razvito, vrat pa je bil poborskem topniškem poveljništvu. ca najbrže zadavila. Sumi se, da je dete priplavalo po kanalu iz garnizijske bolnice. Preiskava bo gotovo izsledila hudobno mater.

— Izpred ljubljanske porote. Janjezu Pretnarju, 45-letnemu možu posestnice v Radovljici, je dal njegov sin denar, da bi kupil konja. Vsled tega se je napotil 24. novembra v Ljubljano. Na večer drugega dne sreča Janjeza Ranta, sina posestnika, ki je peljal domačega in Antona Teranovega konja, na poti skozi gozd Gobovce. Ker je imel vojaško obleko, je fanta ustavil in zahteval, da mu izroči konja, ki je imel vojaško znamenje, češ, ker je ukraden in mu ga sme on odvzeti. Sele na pretinjo s samokresom mu ga je prepustil. Rant je pa takoj naznanil napad na orožniški postaji v Podnartu. Orožnikom se je posrečilo storilca še isti večer izslediti. Pri aretaciji so našli pri njem samo še 1 K 44 vin. Izjavil je, da si je hotel siloma prilastiti konja, ker je porabil denar. Jan. Pretnar je bil po krivdoreku porotnikov obsojen vsled hudodelstva rop na pet let težke ječe, poostrene z enim trdim ležiščem vsakega četrta leta. — Jožef Globočnik, 18-letni železničarski delavec v Ljubljani, se je neki večer sešel z zloglasnim, že večkrat radi tatvine predkaznovanim Ivanom Slevcem. V kavarni »Ilirija« je slednji pripomnil, da bi bilo dobro kaj ukrasti. Domenila sta se, da poskusita svojo srečo v Škerlovi trgovini, kjer so bile Globočniku razmere dobro znane. Slevce je vlomil v trgovino ter miznico, v kateri se je nahajal denar, na ta način odprl, da je vrhni del mize privzdignil s sekator ter pobral čez 5000 K gotovine. Od te vsote je dal Slevce obdolženca, kateri se je te tatvine na ta način udeleževal, da je tovarišu popisal vse krajevne razmere in pri izvršbi na straži stal, 2264 K, drugo si je Slevce pridržal, ki je po Globočnikovi izjavi neznano kam na Hrvaško pobegnil. Globočnik, ki odkrito prizna kaznjivo dejanje, je bil obsojen na 14 mesecev težke ječe s trdim ležiščem mesečno poostrene.

— Sedež rudarske šole za vzgojo paznikov se je premestil iz Ljubljane v Celje.

— Stanovanja premogarjev v Trbovljah so v higijeničnem oziru skrajno pomanjkljiva. Radi malomarnosti se pokličejo pristojni faktorji na odgovor. Deželna vlada je sklenila, da se postavijo barake za stanovanja premogarjev.

— Slovenskim visokošolcem. V Zagrebu se je ustanovila »Stanovska zveza slovenskih akademikov« vseh struj brez razlike svetovnega naziranja z začasnim sedežem v Zagrebu. Namen tej zvezi je, zastopati koristi stanu in poideincev napram merodajnim faktorjem in sodelovati pri podpornih akcijah. Zveza vodi natančno evidenco vsakega slovenskega dijaštva v informativne svrhe. Člani so Slovenci, vpisani na katerikoli učilišču visokošolskega značaja, ki prijavijo pristop in plačujejo polletno članarino v znesku 5 K. Obrniti se je na naslov: S. Z. S. A. Zagreb, Koptol 6. Iz časopisov.

— Državno nadzorstvo. Podjetje »Bleiburger Bergwerk Union« v Mežah in zdravilišče Topolšica pri Štanjaju sta se postavila pod državno nadzorstvo.

— Prehrana. Za reprezentanta pri prevzemanju ameriškega žita v Trstu je imenovala deželna vlada odvetnika dr. Abrama in dr. Ferfoljo.

— Vseučiliška komisija ima svojo XII. redno sejo v soboto, dne 29. t. m. ob 5. uri popoldne v deželni palači, Bleiweisova cesta 10/II.

— Nesreča vsled padca. Posestnik Jakob Kovač iz Sela pri Račah na Stajerskem je šel obiskat svojega sina, štabnega ognjčarja pri mariborskem topniškem poveljništvu. Sel je ob železnici preko tira pri viaduktu nad Franc Jožefovo cesto in padel iz višine približno pet metrov globoto tako nesrečno na glavo, da je obležal mrtve na mestu.

— Uradni list št. 67. prinaša razpis več mest pisarniških oficijantov (oficijant) in pisarniških pomočnikov (pomočnic) v področju deželne sodišča v Ljubljani.

— Pri poštnih uradih Ljubljana 3, 4, 5, 6 in 7 bodo od 1. aprila za občinstvo uradne ure ob delavskih od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 6. ure popoldne. Ob nedeljah in praznikih od 9. do 10. ure popoldne.

— Vpokojenim železničarjem, kateri dobivajo neugodne rente od združne zavarovalnice avstrijskih železnic na Dunaju, bode začasno izplačevala te neugodne rente tukajšnja delavska zavarovalnica zoper nezgode, Šolski dvorec št. 2 (Kresija). Dokler nima zavarovalnica uradnih podatkov glede imen in zneskov rent, ne more izplačati rente vsem železničarjem brez izjeme, temveč samo onim, kateri doprinejo zadnji veljavni odlok o neugodni renti z zadnjim odrezkom oziroma potrdilom od poštnega urada o izplačnem znesku. Čim pa dobi zavarovalnica uradne sezname vseh rentnikov, se bode renta nakazovala po pošti.

— Izgubila se je v torek, dne 25. marca v jutranjem vlaku od Vižmarjev do Ljubljane: 1 legitimacija, male srebrne svetilke in 1 prošnja. Vrnitev se prosi proti nagradi s pošto ali osebno na: Josip Skalar, Medno 11, pri St. Vidu nad Ljubljano.

— Podpora odvetnikom. Vlada v Beogradu se peča s predlogom, da se odvetnikom, ki so bili v vojni, izplača po 6000 dinarjev podpore. Za podporo je predloženih 2500 odvetnikov. Kmalu bodo pričeli izplačevati podpore ubožnim vojnim dobičkarjem, ki so bili v vojni.

— Ženitbena posredovalnica v Zagrebu. Zagrebški listi poročajo, da posreduje ženitbena posredovalnica »Libertas« z najstrožjo diskrecijo na Svecniškem trgu 1. — Tega pa ne povedo, s kakšnim uspehom in koliko bogatih ženinov in nevest ima na razpolago.

— Koroški Nemci oplenili grad dr. Brejca, Grieserhof v okraju St. Vid ob Glini. Oplenili so grad iz golega narodnega sovražstva in odnesli iz njega vse, kar so mogli dobiti. Tako poroča LDU.

Železničarji v meznem gibanju.

Dne 24. marca ob pol 8. zvečer se je vršil v veliki dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani prav dobro obiskan železničarski shod. Po pozdravu in kratkem nagovoru je otvoril shod sodrug Kovač in nato podal besedo sodrugu Kopaču.

Sodrugi Kopač je v svojem izjavljanju razložil veliki pomen in bistvo spomenice, ki jo predložita dva zastopnika delegatov železniškemu ministertvu v Beogradu. Omenjal je neprestano in silno naraščajočo draginjo vseh življenjskih potrebščin zaradi proste trgovine in zaradi nesramnega navijanja cen krščenih in nekrščenih židov. Zaraditega je življenjski obstanek proletarijata do skrajnosti ogrožen. Gospoda pri vladi je proti oderuhom takorekoč brez moči, oziroma se jih še boji, namesto da bi energično nastopila proti njim. Ni nam potreba misliti, da nam bo vlada rada izpolnila naše predložene zahteve, treba bo boja, a da bomo tak boji uspešno izbojevali, nam je potreba močne enotne organizacije. Dolžnost, slehernega železničarja je, da je včlanjen v Splošni železničarski organizaciji za Jugoslavijo. V vsako železničarsko družino spada tudi delavsko časopisje, ki nas obvešča v splošnem gibanju proletarijata in katero edino zastopa koristi delavstva. »Napreje« naj ne manjka nikjer! Slova jaci, nesloga tlačji. — Kot govorniki so se nastopili sodrugji Pečnik, Perdan, Zorja, ki so v jedrnatih govorih orisali neobzirno nastopanje kapitalizma napram proletarijatu, ki bi ga radi z vsimi sredstvi zadušili. Na Hrvaškem ozemlju je uveden proti železničarjem pravi teror. Militarizirali so progo Zagreb-Belgrad.

Uvedena je stroga cenzura, posebno za delavsko časopisje, katero

izhaja kot bi ga pobelil sneg; tudi po 25 batin se še dobiya tam doli kot približek na zadnji del proletarskega telesa. To so razmere, ki se jih nista upala ne Tisza ne Stürckh uvesti v Avstro-Ogrski. Združili smo se s sodrugji Hrvači, prožimo si roke s sodrugji cele Jugoslavije za naše bratstvo, za naš skupni boj in naše skupne cilje. Podati si pa hočemo tudi roke s proletarci vsega sveta. Naš boj velja svetovnemu kapitalizmu in imperializmu. V znak tega hočemo letošnji delavski praznik prvi maj železničarji praznovati skupno z vsemi proletarci svečano.

Sodrugi Kopač še omenja, da se nam na vseh koncih in krajih predbaciva boljševezm, zato ker hočemo na realni podlagi izbojevati boj za naš obstanek.

Sodrugi so govornike pazno poslušali in jim burno pritrdjevali. Ob pol 10. je sodrug Kovač zaključil ta lepo uspeši shod, ki uvaža železničarje v mezdni boj s svojim mogočnim gospodarjem.

Zmaga mora biti, a ta se doseže le v boju za pravice!

Iz stranke.

Shodi.

Danes, v petek, dne 28. t. m. točno ob 5. uri popoldne odborova seja »Socialne Matice« v lastnih prostorih, Mahrova hiša, 1. nadst. Polnoštevilna udeležba dolžnost!

Danes, dne 28. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer seja odbora za proslavo Prvega Maja v prostorih krajevnih političnih organizacij. Udeležba naj se je zanesljivo izvoljeni in imenovani zaupniki krajevnih političnih organizacij, »Svobode« in strokovnih organizacij.

Odborova seja krajne politične organizacije v Trbovljah. Člane Odbora politične organizacije socialno demokratične stranke v Trbovljah se obvešča, da se bo vršila prva odborova seja v petek, dne 28. sušca t. l., potem pa redno vsaki petek, dne 4., 11., 18., 25. in 29. aprila popoldne ob 5. uri v društvenih prostorih delavskega doma v Trbovljah. Vsled važnosti dnevnega reda in predpripav za praznovanje prvega majnika, kakor tudi glede nastalega splošnega političnega in gospodarskega položaja v državi SHS, se vabi k udeležbi vse odbornike tem potom, ker se ne bodo posebna vabila na dom dostavljala. — Načelstvo.

Ženski protestni shod proti vedno naraščajoči draginji se bo vršil v nedeljo, dne 30. marca ob 3. uri popoldne v »Mestnem domu« v Ljubljani.

V soboto, dne 29. t. m. ob 7. uri zvečer javen shod pri Travnju na Glincah. Poroča sodrug Mihavec.

Shod cementnih delavcev v Zidanem mostu se bo vršil v soboto, dne 29. marca ob pol 5. popoldne. Poroča sodrug T o k a n.

Vnedelje, dne 30. marca 1919:

Brežice ob 3. uri popoldne in Reichenburg. Poroča sodrug Uratnik.

Hrastnik — Dol pri Hrastniku. Begunje pri Radovljici. Poroča sodrug dr. Korun.

Predirg pri Radovljici ob 5. uri popoldne. Poroča sodrug dr. Korun.

Gorje pri Bledu ob 3. uri popoldne v gostilni pri Cernetu. Poročata sodrug Erjavec in Prepeluh.

Celje. V nedeljo, dne 30. marca ob 2. uri popoldne v gostilni pri Zelenem travniku zborovanje konsumentnega društva. — Konsumentje naj se ga polnoštevilno udeležijo. Poročevalec iz Ljubljane.

Vrhnika. Ustanovni občni zbor podružnice Osrednjega društva usnjarjev in sorodnih strok se vrši v nedeljo, dne 30. marca 1919.

Mesečni shod lesnih delavcev v Trzinu se bo vršil v nedeljo, dne 30. marca t. l. popoldne. Prostor in uro določijo zaupniki. Poročevalec iz Ljubljane. Nihče naj ne manjka!

Shod lesnih delavcev v Sevnici se bo vršil v nedeljo, dne 26. marca popoldne. Na shodu poroča sodrug T o k a n iz Ljubljane. Pridite vsi!

Železničarski shodi z dnevnim redom: Naše ujednjenje in spomenica za železničarje po sledečem sporedu: Maribor, 30. marca ob 2. pop. Koča pri Mariboru, 30. marca ob 9. predpolodne. Ptui, dne 29. marca ob 7. uri zv. Zidanmost, dne 30. marca ob pol 8. uri zvečer.

Na teh shodih poroča sodrug poslanec K o p a č.

Novo mesto, dne 30. marca ob 6. uri zvečer. Poroča sodrug Z o r g a.

Litija, dne 30. marca ob 4. uri popoldne na Pošti. Poroča sodrug P e r d a n.

Poličane, dne 30. marca, čas začetka in lokal se naznani. — Govornik sodrug M a r n.

Reichenburg, dne 30. marca ob 9. uri zjutraj. Poroča sodrug P e č n i k.

Vestnik »Svobode«.

Podružnica »Svobode« na Jesenicah priredi dne 30. marca ob 3. uri popoldne društveno predavanje.

Poročila.

Gomilsko. Dne 23. marca je bil shod socialno demokratične stranke na Gomilskem v gostilni g. Kunsta. Sodrugi Marn iz Celja je govoril o političnem položaju in povedal kmetom, kam naj se obrnejo. Žel je odobravanje. — V Savinjsko dolino pošilja pisarna dr. Kalana iz Celja razne govornike in agitatorje za JDS. Če vprašamo kmete na deželi, h kateri stranki pripadajo, izvedemo, da so socialisti. Če pa vprašamo, komu plačajo svojo članarino, izvedemo, da je bil dr. Kalan tam na shodu, ko so pristopili. Kje je zmota? Ljudje zametujejo našo stranko JDS z liberalno JDS. Ko se je kmetom razložilo in pojasnilo razloček med našo in JDS., so zahtevali še več takih shodov in obljubili zanje pridno agitacijo. Želeti je, da pride k nam kak govornik iz Ljubljane, katerega bi muno potrebovali.

Lubečna. Dne 19. t. m. je imela socialno demokratična stranka shod na Lubečni pri g. Juteršku, na katerem so govorili sodrugji Hrastnik, Gernadnik, Martičič in Marn. Govornikom so kmetje pritrdjevali in bili z govori zelo zadovoljni. Na shod je prišel tudi g. Mahen, ki je hotel delati medklice. Ko je videl, da tam ni zanj prostora, jo je odkuril.

Velenje. Dne 24. t. m. je bil v Velenju v gostilni g. Raka dobro obiskan ljudski shod. Od daleč so prišli ljudje poslušat izvajanja sedruga Marna. Na shodu se je govorilo tudi o stanovanjski miseriji v Velenju za železničarje, ki so bili pregnani iz Trsta. Posetili je shod tudi župan sam, ki je moral marsikatero bridko in trpko besedo užiti. Ustanovila se je stanovanjska komisija, ki bo šla po hišah in rekvirirala stanovanja. Če sme vlada rekvirirati živino, zakaj bi ne bilo dovoljeno rekvirirati stanovanj? Izvedeli smo tudi, da je v graščini v Saleku pripravljen cel grad, da bo prišla baronica stanovat tja. Sklenilo se je zaseči tudi stanovanje v graščini v Saleku.

Bliža se 1. maj!

Pripravljajte se, da ga primerno proslavite! Vse delavske organizacije vašega kraja sestavite skupen odbor, ki naj izdela načrt za proslavo 1. majnika. Ako želite za ta dan slav. nostnega govornika, sporočite to najkasneje do dne 10. aprila t. l. tajništvo naše stranke.

Tajništvo JSDS Vam bo na vprašanje rade volje dajalo vsa potrebna pojasnila glede 1. majnika. Opozorjamo vas tudi na oglas glede majskega spisa, ki izide za 1. maj.

Letošnji 1. maj mora biti slajna manifestacija proletarijata, ta dan naj vidi naša država moč zavednega organiziranega proletarijata! Na delo tedaj za 1. maj!

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča. Dramski gledališče: Danes ob pol 8. zvečer »Španska mulas«, burka v treh dejanjih, izven abonementa. Jutri ob pol 3. popoldne dijaška predstava »Tugomer«, izven abonementa, ob pol 8. zvečer »Svet«, komedija v štirih dejanjih, ob znižanih cenah izven abonementa. V nedeljo ob pol 3. popoldne »Španska mulas«, burka, izven abonementa; ob pol 8. zvečer Ibsenova drama »Strahovi«, izven abonementa. — Operno gledališče: Danes ostane gledališče zaprto. Jutri »Boheme« ob pol 8. zvečer za abonement »C«. V nedeljo ob pol 8. zvečer »Prodana nevesta«, izven abonementa.

Gospodarstvo.

Oddaja plemenskih prašičev. Vnovčevalnica za živino v Ljubljani ima oddati večjo množino plemenskih pujskov v starosti od 8 do 12 tednov. Kdor jih želi kupiti, naj se zgleda v pisarni Turjaški trg št. 1 od 8. do 12. ure vsak dan.

Prošnje za demobilizacijski material.

Vse te prošnje je odstopila deželna vlada za Slovenijo v rešitev. Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, Sodna ulica št. 1, ki je bila ustanovljena z naredbo Uradni list št. 45 z dne 1. februarja 1919. Glede reševanja vloženih prošnji in vlaganja novih, razglašena navedena komisija sledeče: Izključno pravico dodeljevanja demobilizacijskega materiala, v kolikor to ni izrecno vojaški material, kakor na pr. municija, orožje in vojaška oprema, ima Gospodarska komisija v Ljubljani, ki ustanavlja za kraje, kjer se nahajajo vojaški demobilizacijskega blaga, poseb-

je krajevne komisije, ki potem pošljejo v lastnem delokrogu po navodilih komisije v Ljubljani. Nekoliko manjše naj se vlagajo izključno le pri Gospodarski komisiji v Ljubljani; tudi pri teh. Vsaka prošnja mora imeti navedeno: 1. natančno ime in naslov dotičnika, ki hoče kak material dobiti; 2. utemeljitev nujnosti potrebe in ali ga rabi za svojo lastno potrebo kot direktni uporabnik, ali pa le posredno. Prošnje direktnih uporabnikov se bodo upoštevale v prvi vrsti, in šele potem drugi prošilci. Trgovci bodo zamogli dobiti demobilizacijsko blago le v slučaju, ako se ne oglašajo direktni uporabniki, oziroma tudi na razpisanih dražbah demobilizacijskega blaga; 3. navede naj se tudi kraj oziroma skladišče, kjer se zaželeno blago nahaja, ako je to proslučno znano; 4. stroji sploh in dragocenejši predmeti se bodo oddajali pod pogojem, da jih bo kupec rabil najmanj skozi dve leti, če jih hoče prej odprodati, mora dobiti za to dovoljenje Gospodarske komisije, ki si bo v takih slučajih pridržala pravico razpolaganja.

Na splošno se opozori še na sledeče: Vsak dodeljen material mora biti pred dodelitvijo ali vsaj pred prevzetjem ocenjen in mora biti kupna vsota vplačana, predno zamore kupec odvzeti svoj material. Kupec se mora zavezati, da spravi kupljeno blago v gotovem, sporazumno z njim določenem terminu, ker ne prevzame pozneje Gospodarska komisija nobene odgovornosti več. Gotove vrste blago se bo oddajalo le dobrodelnim in kulturnim zavodom, kakor n. pr.: glasbila in drugo. Vstop v skladišča demobilizacijskega materiala je v splošnem prepovedan. V posebnih slučajih pa izdaja taka dovoljenja le Gospodarska komisija v Ljubljani in lokalne komisije, kjer so ustanovljene.

Ze vložene prošnje se rešujejo pri važnejših predmetih v selah Gospodarske komisije, sicer pa po predsedniku komisije. Prošnje, katerim manjka podlaga v smislu navedenih točk, bodo ostale nerešene. Zlasti se ne bodo upoštevale prošnje na splošno sestavljene, ki ne povedo, katere predmete in koliko množino zahteva prosilec, kakor na pr.: »Rabim nekaj kovarskega orodja...«, »Rabim kmetijske stroje...«, »Prosim, da mi sporočite, če mi jih morete prodati...«. Vse take prošnje bodo ostale brez uspeha, ker Gospodarska komisija nima časa izpraševati posameznih prosilcev in jih obveščati, kateri predmeti da bi bili zanje prikladni. Taki prosilci naj se zgledajo pri dražbah, ki bodo razpisane za posamezne skladišča ali pa za posamezne skupine predmetov, na pr. poljsko orodje, železne surovine ali kaj podobnega, kakor nanese prilika.

Najnovejše vesti.

Seja narodnega predstavništva.

LDU. Belgrad, 26. (po JDU.) Predsednik dr. Draža Pavlovič otvoril ob pol 5. popoldne seji. — Zapisnik zadnje seje se odobri brez izpremembe. — Besedo povzame bivši minister za prehrano Miloje Jovanović, ki zavrača včerajšnje napade poslanca Petroviča na njegovo poslovanje. Minister poudarja, da leži glavna krivda, da ni mogel njegov oddelek tako poslovati, kakor bi želel, v tem, ker ni imel potrebnega kredita. Brez denarja pa se ne da voditi nobeno ministrstvo, posebno pa ne za prehrano. — Nato je minister za pošto dr. Lukinič zavračal napade poslanca Petroviča, v kolikor se nanašajo na njega. — Po prehodu na dnevni red — kreditno debato — dobi besedo poslanec Viljem Bukšek (socialist), ki govori proti vmešavanju vojnih oblasti v civilno upravo in protestira proti prepovedi javnih shodov. Nadalje kritizira slabe prometne, zlasti poštne razmere in izjavi, da bodo one in njegovi pristaši glasovali proti kreditu. — Dr. Svetoslav Popović (demokratski klub) govori o potrebi, da se uvede davek na vojne dobičke. Vlada mora predvsem misliti na pomoč za one kraje in za one sloje, ki so za časa vojne največje trpeli: invalide, siromake in seljake. Upa, da bo vlada premagala vse ovire. Z ene strani nam preti imperijalizem, z druge boljše vmešanje, a boriti se hočemo proti nemu kakor proti drugemu. (Odobravanje. Protesti pri socialistih.) Finančno vprašanje se mora rešiti z ozirom na potrebe celote. Kakor so poedinci žrtvovali za svobodo svoje življenje, tako morajo poedinci žrtvovati za blagostanje celote svoje premoženje. Ako nekatere politične skupine ne bodo hotele sodelovati v vladi, jo bomo morali zato vzeti v svoje roke. Izjavlja, da bo demokratski klub glasoval za kreditno predlogo. — Seja se nato odpravi za deset minut. — Po zopetni otvoritvi govori

nato dr. Matko Laginja (narodni klub) o proračunu in se zaveza za podporo beguncem iz okupacijskih krajev. Kritizira vlado, ker je dala aretirati Radiča, dr. Prebega in dr. Pazmana. Izjavlja, da jih ne misli braniti, ampak samo imuniteto poslancev. Kritizira nadalje prepoved časnikov in cenzuro. Klub Starčevićeve stranke bo glasoval za proračun, kar pa še ne pomeni, da bi se s tem vezal na gotovo politiko. Za poslancem dr. Laginjo odgovarja minister za notranje stvari Svetozar Pribičević na opazke in napade nekaterih poslancev tekom debate. — Posl. Dimitrij Popadič govori o razmerah med srbskim kmetijskim prebivalstvom. Priporoča, naj se gre kmetom kolikor mogoče na roko. Glasoval bo za proračun. — Besedo dobi nato ministrijski predsednik Stojan Protič. — Po govoru ministrskega predsednika preide zbornica na glasovanje. Kreditna predloga je bila sprejeta v prvem čitanju soglasno, izvemši socialisti. — Seja se zaključuje ob en četrt na 10. zvečer. Prihodnja seja se določa na 1. april z dnevnim redom: Vprašanje idemnitete in poročilo verifikacijskega odbora.

Pogajanja s socialnimi demokrati.

Belgrad, 27. »Slovenec« poroča: Danes zvečer se je vlada pogajala s socialnimi demokrati radi vstopa v vlado. V imenu socialnih demokratov sta se pogajala Korač in Kristan.

Potne izkaznice za potovanje po državi SHS.

LDU. Zagreb, 27. Uradni list »Narodne novine« priobčuje danes nastopni razglas: Odreja se uvedba potnih izkaznic za notranji promet na teritoriju kraljestva Srbob, Hrvatov in Slovencev. Vsak potnik mora imeti potno izkaznico, izdano od pristojne krajevne oblasti, če se napoti iz kraja svojega stanovanja.

Potovanje v inozemstvo onemogočeno.

LDU. Ljubljana, 27. (Uradno) Ker so se v Nemški Avstriji in na Madjarskem pojavili neredi in je potovanje nevarno, se do preklica ne bodo izdajala nikakoli dovoljenja za potovanje čez mejo. — Promet preko Spilja je Nemška Avstrija ukinila.

Aretacija Stjepana Radiča.

LDU. Zagreb, 27. K aretaciji bivšega poslanca Stjepana Radiča in njegovih drugov se oficijozno poroča še nastopno: Dokazano je, da so v deželi mnogi tuji voluni in agenti, ki delujejo z denarjem in drugim sredstvi proti obstoju kraljestva Srbob, Hrvatov in Slovencev ter povzročajo med prebivalstvom vzmetenje. Oblasti so bile vsled tega prisiljene, poseči po strojih protidredbah, da se prepreči tem ljudem njihovo nadalnje delovanje. Pri tem se je izkazalo, da stoji bivši poslanec Radič in njegovi tovariši z gotovimi ogrskimi in preko njih z italijanskimi krogi v sporazumu. Zaradi tega so odredili njihove aretacije in jo izvedli.

Koliko bankovcev je pri nas.

LDU. Zagreb, 27. »Narodna Politika« poroča, da je bilo v kraljestvu Srbob, Hrvatov in Slovencev bankovcev žigosanih skupno za 6 milijard kron.

Vojnovič na potu v Pariz.

LDU. Zagreb, 27. Kakor poročajo današnji listi, je odpotoval znani pesnik Ivo Vojnovič danes v Belgrad, odkoder odide v Pariz.

Stavka dimnikarjev v Zagrebu.

LDU. Zagreb, 27. Dimnikarski pomočniki so včeraj pričeli stavkati, ker mojstri niso ugodili njihovim zahtevam.

Železničarska stavka v Nemški Avstriji.

LDU. Dunaj, 27. (DunkU.) Kakor se doznava, je dovedla železničarska stavka do sedaj samo na južni železnici do popolne odpovedi dela. Stavka se je med tem tudi razširila na vzhodno železnico. Delavci so delo deloma ustavili. Ašpanska železnica je v toliko prizadeta, v kolikor ima delno skupno progo z južno železnico. Na druge železniške proge se do sedaj stavkarsko gibanje še ni razširilo. Trenutno zborujejo vodilni možje južne in vzhodne železnice. Vzrok stavke leži zgolj v gospodarskih razmerah, namreč v gnetnem položaju železničarjev, ki ni pri vseh železniških obratih enak. Da bi imela ta stavka političen značaj, kakor to trdi neki opoldanski list, je zgolj tendenciozno senzacijsko poročilo, ki ima namen, da vznemirja občinstvo.

LDU. Dunaj, 27. (CTU.) Senzacija današnjega dne je stavka južne železnice. Tu gre za ustave vsega prometa na južni in na vzhodni železnici. Glavni vzrok štrajka je mezdno gibanje. Listi pa menijo, da gre tudi za politične tendence in pri pomnijo, da so začeli stavkati rav-

no na onih železnicah, ki vodijo na Ogrsko. Vsled tega je dopustna domneva, da je državni prevrat na Ogrskem tudi vplival na nemško-avstrijske železničarje, ki so vedno v stiku z ogrskimi tovariši. Sicer se je pa v popoldanskih urah ugotovilo in zvečer izrečno poudarjalo, 1. da ne gre za splošno, marveč le za delno stavko, in sicer pri južni in deloma tudi pri vzhodni in ašpanski železnici in 2. da ne gre za nobeno politično akcijo železničarjev, temveč le za mezdno in prehranjevalno glanjanje. Stavkajoči železničarji zahtevajo povišek plač in poleg tega zboljšanje aprovizacije po obratnih vodstvih in oblastih. Posebno višina finančnih zahtev se je položaj precej zamotala. Vsekakor pa obstoji možnost, da izredno kritični položaj v prehrani mesta Dunaja neugodno vpliva na potek stavke. Štrajkajoči železničarji so sicer obljubili, da bodo vozili vlaki z živili; vendar pa uči izkustvo, da po ustavitvi prometa take obljube nimajo mnogo veljave. S poučenih strani se poroča, da obstoji možnost in tudi upanje, da se stavka konča kmalu. Ni izključeno, da konča že danes ali jutri, ako v zadnjem trenutku ne nastopijo neprilakovane težkoče. — Stavka se je pričela v Dunajskem Novem mestu, kjer so železničarji ustanovili odtok za stavko na južni železnici. Ta odbor se je popoldne pričel pogajati z vodstvom južne železnice. — V zvezi s štrajkom je zanimivo poročilo »Neues Wiener Abendblatt«, da namerava odstopiti predsednik južnoželezniške družbe, oddelni nadelni načelnik vitez Weeber. Danes popoldne je imel upravni svet južne železnice sejo, v kateri se je pečal z resnim finančnim položajem, ki se je še poslabšal vsled stavke železniškega osebja. »Wiener Allgemeine Zeitung« pa poroča, da je vest o nameravanem odstopu predsednika viteza Weeberja neresnična in da predsednik nikakor ne namerava odstopiti od svojega mesta. — »Neues Wiener Journal« piše o morebitnih posledicah stavke: Strašnim zadnjim tednom bodo sledili mogoče še strašnejši. Izza sinoči sedmih počiva ves promet na južni železnici. Vlaki z ententnimi živili, ki so vozili iz Trsta čez Ljubljano proti Dunaju, so obšli nekje na progi. Zadnji vlak južne železnice je dospel na Dunaj ob 5. uri popoldne, zadnji vsak z juga pa je sploh obšel v Gradcu.

Odprava veronauka na ogrskih šolah.

LDU. Budimpešta, 27. (OKU.) Komisar za javni pouk v glavnem mestu je izdal danes naredbo, da se mora ustaviti na vseh šolah veronauk. Namesto veronauka naj se razlagajo današnje družabne razmere in predmeti splošnega znanja.

Karolyi aretiran.

LDU. Dunaj, 27. (Brezlično.) V Budimpešti so aretirali grofa Karolyija, ker ga smatrajo za protirevolucionarja.

Mednarodna komisija zapusti Budimpešto.

LDU. Budimpešta, 27. Mednarodna komisija, ki sestoji iz angleških, francoskih, srbskih in rumunskih častnikov, zapusti danes ob 11. uri zvečer s posebnim vlakom Budimpešto v smeri proti Novem Sadu.

Praznovanje 1. maja na Češkem.

LDU. Praga, 27. (CTU.) »Pravo Lidu« piše: V poslopiju narodne skupščine je bila včeraj skupna seja predsedništva čehoslovaške delavske stranke in čehoslovaške socialistične stranke. Sklenili so, da bodo prvi maj letos skupno praznovali, toda brez nedelavcev in nesocialistov. Praznik dne 1. maja bo imel torej popolnoma delavski in socialistični značaj.

Naročnikom.

Z današnjo številko stopa »Naprež« v javnost v novi večji obliki. Današnjemu razvoju stranke dosežani obseg lista nikakor ni zadostoval in če hočemo naše čitatelje vsestransko obveščati o najnovejših dogodkih, ki se odigravajo na svetovnem pozorišču, smo primorani dosežanje oblike našega glasila znatno povečati. S tem pa tudi tako narasejo stroški in uprava se čuti primorano, da zasigura gnotni obstoj lista, zvišati naročnino lista na 5 K mesečno. Prosimo vse one predplačnike, ki so že poravnali naročnino za prihodnje mesece še po stari ceni, da nam blagovolijo vpslati manjkajoči znesek. Obenem se obračamo do vseh naših pristašev s prošnjo, naj posvetijo vse možne razširjenosti našega lista, ker neizpodbitno dejstvo je, da čim več se čita naše glasilo, tem več imamo zavednih somišljenikov in tem bolj se utrjuje in širi naša ideja med ljudstvom. Z večjim številom naročnikov pa uredimo tudi gnotno vprašanje lista, da se nam ne bo boriti z denarnimi težkočami,

ki pri nas žal še vedno ogrožajo delavski tisk in zavirajo delo, ki je za nas posebno v sedanjem času tako pomembno važnosti: razširiti idejo socializma in prave demokracije med najširše mase slovenskega proletarijata. Ne strašimo se dela za razširjanje našega glasila, saj ravno to delo nam lahko donese stoteran sad že v najbližji bodočnosti!

Uprava »Naprež«.

Aprovizacija.

Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka z dne 26. marca. V zadnji seji se je poročalo, da imamo krušne moke še za teden dni. Zadnje dni je prišlo nepričakovano nekaj moke in imamo sedaj krušne moke za 12 dni na razpolago. Kruh se zato peče naprej. — Krušna moka se je zelo podražila. Do zadnjega je aprovizacija stal 1 kg krušne moke 1 krono, dočim se zaračunava odslej za naprej moka po 2 kroni. Če nočemo, da bi imela aprovizacija občutno izgubo, se mora zvišati cena kruha najmanj na 1 K 48 vin. bleb. Aprovizacija sklene s poviškom cen počakati še teden dni, da se bo videla kakovost kruha, pečenega iz nove krušne moke. Vsekakor je pa občinstvo lahko pripravljeno, da se bo moral povišek izvesti, če se razmere ne preokrenejo. — Če peki mislijo peči tak kruh kot zadnje dni, potem je bolj pametno, če se sploh peko kruha opusti. Kruh sploh ni užiten. Najboljši kruh je iz mestne pekarije. Vse pekarije v Ljubljani dobe isto moko. Toliko manj je zato razumljiva razlika o kakovosti kruha pri posameznih pekih. V odseku se imenuje pek Gril, ki peče posebno slab kruh. Drugače ne more biti, da nekateri peki z boljšo moko kupčujejo, dočim samo slabšo moko porabljajo za kruh. Proti vsem pekarnam, ki pečejo neopravičeno slab kruh, bo nastopil najostreje mestni magistrat. Posebna komisija iz članov aprovizacijskega odseka bo pregledala pekarije in primerjala kakovost kruha. Kogar bi se zalotilo, da se poslužuje nedopustnih manipulacij z moko, izgubi takoj pravico do nadaljnjega izvrševanja svoje obrti. Za meso gre do cene še vedno kvišku. Neprestanemu višanju cen je gotovo tudi to vzrok, da imajo vso kupčijo v rokah razni prekupci in špekulanti. To je preprečiti. Vlado se pozivlja, da takoj brez odloga izda najstrožjo naredbo, ki zabranjuje in onemogočuje prekupcem vsako kupčijo z živino. Klavno živino so upravičeni kupovati izključno le mesarji. Uvesti se morajo potni listi.

Sol. Obrtniki, ki še rabijo sol za pripravljanje živil, naj se takoj zglasijo v mestni posvetovalnici.

Užigalice. Zavodi, ki še niso dobili užigalic, naj se takoj zglasijo v mestni posvetovalnici.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Petejan.

Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Vabilo

redni občni zbor

Vojne zveze kranjskih konzumnih zavodov in konzumnih društev v Ljubljani, r. z. z. o. z.

ki bo

v ponedeljek, 14. aprila ob 11. uri dopoldne v zadrugi njih prostorih, Franca Jožefa cesta šte. 5.

in ne

v ponedeljek, 31. marca, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o delovanju zadruge.
2. Poročilo računov.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Predlog za spremembo zadruge v družbo z omejeno zavezo za mirovne namene v smislu § 45. zadrugnih pravil.
5. Volitev v načelstvo in nadzorstvo v smislu § 13. in 22. pravil oziroma volitev likvidacijskega odbora v smislu zadrugnega zakona.
6. Raznoterosti.

Načelstvo.

Št. 4295.

Razglas.

Mestna občina ljubljanska rabi za popravo asfaltnih hodnikov po mestu za to delo izurjenih delavcev.

Potrebne priprave in material so na razpolago.

Oglasiti se je v mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ulica št. 1 ob delavnikih od 8^h dopoldne do 2^h pop.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 15. marca 1919.

Pozor trgovci in obrtniki!

Proda se velika hiša, sposobna za vsako obrt, leži pri cesti, in tekoči vodi, blizu pošte in kolodvora, v sredi industrije, z zemljiščem, radi družinskih razmer. — Resni kupec naj priložijo vprašanju znamko za odgovor, oziroma povprašajo osebno pri Ureku Anton-u v Trbovljah, Loke 329.

Kupi se čevljarški šivalni stroj

Cenjene ponudbe z navedbo cene in koliko časa je bil rabljen na naslov Ivan Vidgaj, Rogaška Slatina, (Štajersko).

„CROATIA“

zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena od mestne občine Zagreba leta 1884

sprejema

v elementarnem in življenjskem oddelku

vsakovrstna zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji in najmodernejšimi tarifi.

Zahtevajte prospekte

katere pošilja in daje vsa potrebna pismena in ustmena pojasnila

Glavno zastopstvo za Slovenijo, Stari trg št. 11 Ljubljana Stari trg št. 11.

Sprejemamo sposobne poimke in zastopnike, katerim se nudi prilika velika zaslužka.

THE REX Co.

Ljubljana

Šelenburgova ulica šte. 7, I. nadstr. (nasproti glavne pošte).

Trgovina z pisalnimi, razmnoževalnimi in računskimi stroji, pisarniškimi pohištvi ameriškega sistema, ter vsemi pisarniškimi potrebščinami.

Sprejemajo se vsa tovrstna popravila.